

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

27 серпня 2024 р., протокол № 7

голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Пропаганда і контрпропаганда»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і
видами діяльності)»

освітньо-професійної програми «Національна безпека (за окремими сферами
забезпечення і видами діяльності)»

факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра національної безпеки, публічного управління та адміністрування

Схвалено на засіданні кафедри
філософсько-історичних студій
та масових комунікацій
протокол № 2 від 23 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-професійною програми

Ірина СУПРУНОВА

Розробник: д. філос. н., доц., професор кафедри філософсько-історичних студій
та масових комунікацій Вадим СЛЮСАР

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Пропаганда і контрпропаганда» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» за освітньо-професійною програмою «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» затверджена затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 27 серпня 2024 р., протокол № 7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»	Обов’язкова	
Модулів – 1	256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4 самостійної роботи – 3,6	Освітній ступінь «бакалавр»	32 год.	8 год.
		Практичні	
		32 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		56 год.	108 год.
	Вид контролю: екзамен		

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

для заочної форми навчання – 10 % аудиторних занять, 90 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти глибокого розуміння ролі пропаганди та контрпропаганди в сучасному інформаційному просторі як важливих інструментів впливу на суспільну думку, національну безпеку та міжнародні відносини.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- Ознайомити здобувачів освіти з ключовими поняттями, класифікацією та функціями пропаганди.
- Опанувати практичні підходи до аналізу інформаційних стратегій.
- Сформуванати навички інформаційної безпеки та критичного мислення.
- Ознайомити здобувачів освіти з правовими та етичними аспектами інформаційного впливу.
- Розвинути аналітичні та комунікаційні компетенції.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою зі спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 8. Здатність формувати систему цінностей та національної ідентичності, діяти соціально відповідально, бути критичним і самокритичним, працювати автономно та в команді (включаючи навички лідерства), організовувати та здійснювати заходи забезпечення національної безпеки.

СК 13. Здатність виявляти можливі загрози інформаційному простору та протидіяти інформаційно-психологічним впливам шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій, імплементації сучасних методів інформаційної безпеки та захисту інформації.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»:

ПРН 7. Вміти застосовувати політологічне та безпекове мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у сфері національної безпеки, розуміти закономірності й аналізувати суспільні процеси, що відбувалися в минулому та відбуваються нині, їх зв’язки та проводити історичні паралелі.

ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 5

ПРН 25. Мати творче, гнучке та критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об'єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *критичне мислення* – здатність аналізувати інформацію, розрізняти факти та маніпуляції, формувати обґрунтовані висновки щодо пропагандистських та контрпропагандистських матеріалів.

- *аналітичні навички* – вміння оцінювати вплив інформаційних кампаній, розпізнавати загрози інформаційній безпеці та розробляти стратегії контрпропаганди.

- *комунікаційні навички* – здатність чітко висловлювати свої думки, аргументовано презентувати аналіз інформаційних матеріалів, ефективно вести дискусії та працювати з різними аудиторіями.

- *інформаційна грамотність* – навички роботи з інформаційними потоками, вміння відрізняти достовірні джерела від маніпулятивних, використовувати інструменти фактчекінгу.

- *гнучкість та адаптивність* – здатність швидко реагувати на зміни в інформаційному середовищі, адаптувати свої підходи до аналізу пропаганди та контрпропаганди відповідно до нових викликів.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Пропаганда: концепції, історія та механізми інформаційного впливу

Тема 1. Сутність пропаганди: основні поняття, елементи та відмінність ід інформації (ЗК 1, СК 8, ПРН 7)

Визначення пропаганди та її ключові характеристики. Основні елементи пропаганди: суб'єкт, об'єкт, канали поширення, меседжі, цілі. Відмінність між інформацією, агітацією та пропагандою. Маніпулятивні та неманіпулятивні форми інформаційного впливу. Аналітичний огляд основних елементів пропаганди та їх використання у сучасних інформаційних війнах.

Тема 2. Історія пропаганди: еволюція та основні етапи розвитку (ЗК 5, СК 8, ПРН 7)

Походження пропаганди: античність, середньовіччя, релігійні війни. Використання пропаганди у великих імперіях та ідеологічних системах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 6

Пропаганда у війнах ХХ століття: Перша світова, Друга світова, Холодна війна. Сучасні тенденції в інформаційних війнах. Дослідження історичних прикладів пропаганди, порівняння методів, використаних у різні періоди.

Тема 3. Типи та методи пропаганди: ефективні техніки інформаційного впливу (ЗК 1, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Класифікація пропаганди: біла, сіра, чорна. Основні методи: маніпуляція фактами, повторення меседжів, використання страху, створення ворога, насичення інформаційного простору. Використання візуальної пропаганди: плакати, карикатури, відеоматеріали. Методи маніпуляції свідомістю в пропагандистських кампаніях.

Тема 4. Пропаганда в цифрову епоху: роль медіа, соціальних мереж та алгоритмів (ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Механізми поширення пропаганди у традиційних медіа (газети, радіо, телебачення) та нових цифрових середовищах (Facebook, TikTok, YouTube). Алгоритми соцмереж як інструменти інформаційного впливу. Боти, тролі, дезінформаційні кампанії. Кейси інформаційних війн ХХІ століття. Оцінка ефективності методів пропаганди в цифровому просторі.

Тема 5. Етичні аспекти пропаганди: моральні межі інформаційного впливу (ЗК 5, СК 13, ПРН 13)

Роль пропаганди у демократіях та тоталітарних режимах. Чи може пропаганда бути етичною? Вплив пропаганди на громадянське суспільство. Межі свободи слова та інформаційної безпеки. Відповідальність держави, ЗМІ та корпорацій у питаннях інформаційного впливу. Міжнародні стандарти та кодекси етичної поведінки у сфері інформації.

Змістовий модуль 2. Контрпропаганда та інформаційна безпека: методи і стратегії

Тема 6. Сутність контрпропаганди: основні поняття, елементи та відмінність від пропаганди (ЗК 1, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Визначення контрпропаганди та її ключові характеристики. Основні елементи контрпропагандистських стратегій: суб'єкт, об'єкт, канали поширення, методи. Принципові відмінності між пропагандою та контрпропагандою. Вплив контрпропаганди на інформаційну безпеку держави. Роль контрпропаганди в сучасних інформаційних війнах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 7

Тема 7. Історія контрпропаганди: еволюція, ключові етапи та приклади застосування (ЗК 5, СК 8, ПРН 7, ПРН 13, ПРН 25)

Контрпропаганда у світових війнах: Першій і Другій світових війнах, Холодній війні. Інформаційні війни ХХІ століття: боротьба з тероризмом, гібридні конфлікти. Вплив контрпропаганди на суспільну свідомість у різні історичні періоди. Контрпропагандистські операції в умовах сучасних конфліктів.

Тема 8. Методи контрпропаганди: технології інформаційного захисту та маніпулятивної нейтралізації (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Основні методи контрпропаганди: фактчекінг, викриття маніпуляцій, створення альтернативних наративів, сатирична контрпропаганда. Психологічні механізми впливу контрпропаганди. Використання соціальних мереж та алгоритмів для боротьби з дезінформацією. Використання соціальних мереж для нейтралізації пропаганди.

Тема 9. Контрпропаганда в цифрову епоху: технологічні інструменти та алгоритми боротьби з дезінформацією (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Автоматизовані системи аналізу та виявлення фейків. Роль цифрових платформ у стримуванні пропагандистських кампаній. Використання штучного інтелекту та Big Data у контрпропаганді. Кейси ефективної боротьби з інформаційними загрозами. Роль цифрової гігієни в контрпропаганді.

Тема 10. Контрпропагандистські кампанії: стратегії, планування та ефективність (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Принципи розробки контрпропагандистських кампаній. Визначення цільової аудиторії та вибір комунікаційних каналів. Методи оцінки ефективності контрпропаганди. Аналіз реальних кейсів та розбір успішних інформаційних кампаній. Оцінка ефективності контрпропагандистських заходів (метрики успіху, аналіз результатів). Приклади успішних контрпропагандистських кампаній (аналіз реальних кейсів).

Змістовий модуль 3. Пропаганда та контрпропаганда у системі національної безпеки

Тема 11. Законодавче регулювання пропаганди та контрпропаганди в Україні: нормативно-правові акти, відповідальність та механізми контролю (ЗК 1, ЗК 5, СК 8, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Закон України "Про інформацію" та його положення щодо інформаційної безпеки. Кодекс України про адміністративні правопорушення та Кримінальний кодекс щодо боротьби з дезінформацією та пропагандистською діяльністю. Роль Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Судова практика щодо інформаційних злочинів. Регулювання діяльності ЗМІ в умовах

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 8

гібридної війни.

Тема 12. Інформаційна безпека, протидія дезінформації та роль пропаганди у забезпеченні державних інтересів (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Інформаційна безпека та кібербезпека в контексті забезпечення національних інтересів в інформаційній сфері. Пропаганда як загроза та як інструмент державної політики. Методи та прийоми маніпулювання свідомістю та поведінкою громадськості. Національна програма боротьби з фейковими новинами та маніпуляціями. Протидія дезінформації в ході воєнних дій

Тема 13. Міжнародний досвід боротьби з пропагандою та контрпропагандою: інформаційні стратегії НАТО, ЄС, США та авторитарних режимів (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Політика Європейського Союзу щодо боротьби з дезінформацією: ініціативи, програми, аналітичні центри. Досвід НАТО у сфері стратегічних комунікацій та контрпропаганди. Інформаційні операції США та їх вплив на міжнародну політику. Методи пропагандистського впливу у авторитарних державах: Китай, Росія, Північна Корея. Аналітика інформаційних операцій США та Європи у світовій політиці.

Тема 14. Створення пропагандистського меседжу: техніки розробки, психологічні прийоми та стратегічне використання (ЗК 1, ЗК 5, СК 13, ПРН 13, ПРН 25)

Основні елементи ефективного пропагандистського меседжу. Планування та розробка інформаційної кампанії: вибір аудиторії, каналів поширення, візуальних та текстових засобів. Психологічні прийоми формування ефективного наративу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 9

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Пропаганда: концепції, історія та механізми інформаційного впливу								
Тема 1. Сутність пропаганди: основні поняття, елементи та відмінність від інформації	14	4	4	6	14	1	-	13
Тема 2. Історія пропаганди: еволюція та основні етапи розвитку	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 3. Типи та методи пропаганди: ефективні техніки інформаційного впливу	6	2	2	2	6	1	1	4
Тема 4. Пропаганда в цифрову епоху: роль медіа, соціальних мереж та алгоритмів	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 5. Етичні аспекти пропаганди: моральні межі інформаційного впливу	8	2	2	4	8	-	-	8
Разом за змістовий модуль 1	44	12	12	20	44	2	1	41
Змістовий модуль 2. Контрпропаганда та інформаційна безпека: методи і стратегії								
Тема 6. Сутність контрпропаганди: основні поняття, елементи та відмінність від пропаганди	8	2	2	4	8	1	-	7
Тема 7. Історія контрпропаганди: еволюція, ключові етапи та приклади застосування	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 8. Методи контрпропаганди: технології інформаційного захисту та маніпулятивної нейтралізації	8	2	2	4	8	1	1	6
Тема 9. Контрпропаганда в цифрову епоху: технологічні інструменти та алгоритми боротьби з дезінформацією	8	2	2	4	9	-	1	8
Тема 10. Контрпропагандистські кампанії: стратегії, планування та ефективність	7	2	2	3	7	-	-	7
Разом за змістовий модуль 2	39	10	10	19	40	2	2	36
Змістовий модуль 3. Пропаганда та контрпропаганда у системі національної безпеки								
Тема 11. Законодавче регулювання пропаганди та контрпропаганди в Україні: нормативно-правові акти, відповідальність та механізми контролю	7	2	2	3	7	1	-	6
Тема 12. Інформаційна безпека, протидія дезінформації та роль пропаганди у забезпеченні державних інтересів	8	2	2	4	8	1	-	7
Тема 13. Міжнародний досвід боротьби з пропагандою та контрпропагандою: інформаційні стратегії НАТО, ЄС, США та авторитарних режимів	8	2	2	4	8	1	-	7
Тема 14. Створення пропагандистського меседжу: техніки розробки, психологічні прийоми та стратегічне використання	13	4	3	6	13	1	1	11
Разом за змістовий модуль 3	36	10	9	17	36	4	3	29
Модульний контроль	1	-	1	-	-	-	-	-
ВСЬОГО	120	32	32	56	120	8	4	108

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	Заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Пропаганда: концепції, історія та механізми інформаційного впливу			
1	Тема 1. Сутність пропаганди: основні поняття, елементи та відмінність ід інформації.	4	-
2	Тема 2. Історія пропаганди: еволюція та основні етапи розвитку	2	-
3	Тема 3. Типи та методи пропаганди: ефективні техніки інформаційного впливу	2	1
4	Тема 4. Пропаганда в цифрову епоху: роль медіа, соціальних мереж та алгоритмів	2	-
5	Тема 5. Етичні аспекти пропаганди: моральні межі інформаційного впливу	2	-
Змістовий модуль 2. Контрпропаганда та інформаційна безпека: методи і стратегії			
6	Тема 6. Сутність контрпропаганди: основні поняття, елементи та відмінність від пропаганди	2	-
7	Тема 7. Історія контрпропаганди: еволюція, ключові етапи та приклади застосування	2	-
8	Тема 8. Методи контрпропаганди: технології інформаційного захисту та маніпулятивної нейтралізації	2	1
9	Тема 9. Контрпропаганда в цифрову епоху: технологічні інструменти та алгоритми боротьби з дезінформацією	2	1
10	Тема 10. Контрпропагандистські кампанії: стратегії, планування та ефективність	2	-
Змістовий модуль 3. Пропаганда та контрпропаганда у системі національної безпеки			
11	Тема 11. Законодавче регулювання пропаганди та контрпропаганди в Україні: нормативно-правові акти, відповідальність та механізми контролю	2	-
12	Тема 12. Інформаційна безпека, протидія дезінформації та роль пропаганди у забезпеченні державних інтересів	2	-
13	Тема 13. Міжнародний досвід боротьби з пропагандою та контрпропагандою	2	-
14	Тема 14. Створення пропагандистського меседжу: техніки розробки, психологічні прийоми та стратегічне використання	3	1
15	Модульний контроль	1	-
РАЗОМ		32	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 11

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Пропаганда: концепції, історія та механізми інформаційного впливу			
1	Тема 1. Сутність пропаганди: основні поняття, елементи та відмінність ід інформації Аналітичний огляд основних елементів пропаганди та їх використання у сучасних інформаційних війнах	6	13
2	Тема 2. Історія пропаганди: еволюція та основні етапи розвитку Дослідження історичних прикладів пропаганди, порівняння методів, використаних у різні періоди	4	8
3	Тема 3. Типи та методи пропаганди: ефективні техніки інформаційного впливу Методи маніпуляції свідомістю в пропагандистських кампаніях	2	4
4	Тема 4. Пропаганда в цифрову епоху: роль медіа, соціальних мереж та алгоритмів Оцінка ефективності методів пропаганди в цифровому просторі	4	8
5	Тема 5. Етичні аспекти пропаганди: моральні межі інформаційного впливу Міжнародні стандарти та кодекси етичної поведінки у сфері інформації	4	8
Змістовий модуль 2. Контрпропаганда та інформаційна безпека: методи і стратегії			
6	Тема 6. Сутність контрпропаганди: основні поняття, елементи та відмінність від пропаганди Роль контрпропаганди в сучасних інформаційних війнах	4	7
7	Тема 7. Історія контрпропаганди: еволюція, ключові етапи та приклади застосування Контрпропагандистські операції в умовах сучасних конфліктів.	4	8
8	Тема 8. Методи контрпропаганди: технології інформаційного захисту та маніпулятивної нейтралізації Використання соціальних мереж для нейтралізації пропаганди	4	6
9	Тема 9. Контрпропаганда в цифрову епоху: технологічні інструменти та алгоритми боротьби з дезінформацією Роль цифрової гігієни в контрпропаганді	4	8
10	Тема 10. Контрпропагандистські кампанії: стратегії, планування та ефективність Оцінка ефективності контрпропагандистських заходів (метрики успіху, аналіз результатів). Приклади успішних контрпропагандистських кампаній (аналіз реальних кейсів)	3	7
Змістовий модуль 3. Пропаганда та контрпропаганда у системі національної безпеки			
11	Тема 11. Законодавче регулювання пропаганди та контрпропаганди в Україні: нормативно-правові акти, відповідальність та механізми контролю Регулювання діяльності ЗМІ в умовах гібридної війни	3	6
12	Тема 12. Інформаційна безпека, протидія дезінформації та роль	4	7

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 12

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	пропаганди у забезпеченні державних інтересів Кібербезпека як складова інформаційної безпеки держави		
13	Тема 13. Міжнародний досвід боротьби з пропагандою та контрпропагандою Аналітика інформаційних операцій США та Європи у світовій політиці	4	7
14	Тема 14. Створення пропагандистського меседжу: техніки розробки, психологічні прийоми та стратегічне використання Психологічні прийоми формування ефективного наративу.	6	11
РАЗОМ		56	106

7. Індивідуальні самостійні завдання

Під час вивчення дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання у формі написання мікропроєкту.

Студенти мають застосувати набуті знання про механізми, методи та стратегії пропаганди, створивши власний пропагандистський меседж, орієнтований на задану цільову аудиторію. Це завдання допоможе розвинути аналітичне та критичне мислення, навички інформаційного впливу та стратегічного комунікування.

Протягом виконання мікропроєкту студенти мають пройти всі ключові етапи розробки пропагандистського меседжу, використовуючи методику 10 питань пропаганди. Учасники проаналізують цілі, аудиторію, вибір символів, канали комунікації, можливі ризики та контрзаходи. Завдання передбачає:

- Визначення цілей меседжу – які зміни у свідомості або поведінці аудиторії мають бути досягнуті.

- Аналіз соціального контексту – які суспільні умови сприятимуть або заважатимуть поширенню меседжу.

- Визначення цільової аудиторії – сегментація та особливості сприйняття інформації різними групами.

- Розробка символіки та ключових елементів меседжу – емоційні, раціональні та етичні аспекти впливу.

- Вибір каналів поширення – аналіз ефективності традиційних і цифрових медіа.

- Оцінка можливих контрзаходів – прогнозування реакції опонентів та способи нейтралізації контрпропаганди.

- Презентація меседжу – візуальне та текстове оформлення, аргументація обраної стратегії.

Форма виконання: Завдання може бути поданий у форматі відеоролика,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 13

презентації, інформаційної кампанії в соцмережах або статті.

Критерії оцінювання:

- Логічність та обґрунтованість меседжу.
- Відповідність теоретичним основам пропаганди.
- Чітке визначення цільової аудиторії та стратегій впливу.
- Креативність та оригінальність.
- Практична реалізація (візуальний або текстовий контент).

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 7. Вміти застосовувати політологічне та безпекове мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у сфері національної безпеки, розуміти закономірності й аналізувати суспільні процеси, що відбувалися в минулому та відбуваються нині, їх зв’язки та проводити історичні паралелі.	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод
ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод
ПРН 25. Мати творче, гнучке та критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об’єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 7. Вміти застосовувати політологічне та безпекове мислення для розв’язання	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 14

Результат навчання	Методи контролю
теоретичних та практичних проблем у сфері національної безпеки, розуміти закономірності й аналізувати суспільні процеси, що відбувалися в минулому та відбуваються нині, їх зв'язки та проводити історичні паралелі.	– Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка модульного контролю – Екзамен
ПРН 13. Протидіяти інформаційно-психологічним впливам під час адаптації та дій в умовах мирного часу та в особливий період, критично оцінювати достовірність джерел інформації, виявляти дезінформацію та маніпулятивний контент, що може впливати на національну безпеку, використовуючи методи верифікації та фактчекінгу.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка модульного контролю – Екзамен
ПРН 25. Мати творче, гнучке та критичне мислення, наполегливість, активність, комунікабельність, стресостійкість, навички самоконтролю та об'єктивного самооцінювання, особисту мотивацію на виконання завдань із забезпечення національної безпеки.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка модульного контролю – Екзамен

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

- поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання;
- поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми навчання.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 15

матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100
Для здобувача заочної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	40	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій	До 20	До 20
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 16

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	10	5
Участь у дискусії	10	5
Виконання тестових завдань	10	20
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	10	10
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40	40

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{НЗ} = (P_{В100} \times ВК_{В} + P_{УД100} \times ВК_{УД} + P_{...} \times ВК_{...}) \times K_{НЗ}, \quad (1)$$

де $P_{НЗ}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$P_{В100}$, $P_{УД100}$, $P_{...}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання іншого виду робіт, визначеного викладачем (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-бальною шкалою);

$ВК_{В}$, $ВК_{УД}$, $ВК_{...}$ – вагові коефіцієнти відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання іншого виду робіт, визначеного викладачем. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, які встановлені за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання цих робіт (дані для розрахунку вагових коефіцієнтів наведено в табл. «Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять»);

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що встановлені за виконання завдань під час навчальних занять, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань модульного контролю	40	-
Разом за виконання завдань модульного контролю	40	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 17

Якщо здобувач вищої освіти виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. За складання екзамену здобувач вищої освіти може набрати 40 балів. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю у формі екзамену, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою повторно опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Повторне вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою повторно опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою повторного вивчення навчальної дисципліни чи її окремих складових частин визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 18

вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовані курси:

Prometheus. «Інформаційна гігієна під час війни». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-hygiene-during-war/>

Prometheus. «Інформаційна безпека». URL: <https://surl.li/mmbuvq>

Coursera. Як розібратися в новинах: Уроки новинної грамотності для цифрових громадян. URL: <https://www.coursera.org/learn/news-literacy>.

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 19

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Пропаганда	Propaganda
2	Контрпропаганда	Culture
3	Дезінформація	Counter-propaganda
4	Інформаційна війна	Information warfare
5	Наратив	Narrative
6	Фейкові новини	Fake news
7	Інформаційні бульбашки	Information bubbles
8	Інформаційний вплив	Information influence
9	Штучний інтелект в пропаганді	AI in propaganda
10	Алгоритмічна пропаганда	Algorithmic propaganda
11	Політичний піар	Political PR
12	Медіаграмотність	Media literacy
13	Цензура	Independence
14	Чорна пропаганда	Black propaganda
15	Сіра пропаганда	Gray propaganda
16	Біла пропаганда	White propaganda
17	Інформаційний тероризм	Information terrorism
18	Гібридна війна	Hybrid War
19	Агенти	Agents
20	Агітація	Agitation
21	Інформаційна безпека	Information security
22	Цифрова гігієна	Digital hygiene
23	Кіберпропаганда	Cyber propaganda
24	Дискредитація	Discreditation
25	Технологія впливу	Influence technology

12. Рекомендована література

Основна література

1. 10 фіаско російської пропаганди у 2022 році. Детектор медіа : веб-сайт. URL: <https://detector.media/infospace/article/206582/2022-12-31-10-fiasko-rosiyskoi-propagandy-u-2022-rotsi/> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Abdol Hossein Joodaki. The Ubiquitous Effect of Television and Dominant Surveillance in Ray Bradbury's Fahrenheit 451. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. Volume VII, Number 3, 2015. General Issue. 11. Lasswell H.D. The Theory of Political Propaganda // The American Political Science Review. 1927. Vol. 21 No. 3. P. 627-631;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 20

3. Бернейз Е. Пропаганда / пер. з англ. — Київ: [б. в.], [б. р.]. — 114 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Berneiz_Edvard/Propahanda.pdf
4. Бобров П. Пропаганда 2023: інформаційні війни під час російської агресії. — Харків: Фоліо, 2023. — 320 с. URL: https://folio.com.ua/system/books/samples/000/003/019/original/Бобров_Пропаганда_2023-сайт.pdf
5. Віннічук О. В., Руда Л. А. Пропаганда як інструмент політичної комунікації в умовах російсько-української війни // *Політологічні студії*. — 2024. — №1. XX–XX. DOI: 10.31558/2519-2949.2024.1.12.
6. Голуб О. Методи впливу пропаганди та протидія їм. Інститут масової комунікації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metody-vplyvu-propagandy-ta-protydiya-nym-i30638>
7. Драбюк С. С. Пропаганда та її види. Шляхи протидії пропаганді // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. — 2022. — №1. — С. XX–XX. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.28>
8. Кулеба Д. Війна за реальність Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Вид. 3-тє, оновлене. Київ : Книголав, 2022. 384 с
9. Мележик Т. Що таке пропаганда: її вплив на людей та як вона працює в умовах війни. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-take-propaganda-yiyi-vplyv-na-lyudey-ta-yak-vona-pracyuye-v-umovah-viyni-2068972.html>
10. Політична пропаганда як складова інформативно-комунікативної діяльності органів державної влади. Актуальні проблеми політики. 2023. Вип. 72. С. 57-61. DOI 10.32782/app.v72.2023.9
11. Про національну безпеку України : Закон України від 04.03.2020 р. № 522-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
12. Пропаганда: історія питання. URL: <https://uchoose.info/propaganda-istoriya-pytannya/> (дата звернення: 16.01.2024).
13. Сушко А. І., Прохоренко А. М.
13. Рущенко І. П. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 436 с.
14. Рущенко І. Пропаганда та контрпропаганда в цифровому суспільстві: інституціоналізація 2.0? // *Український соціологічний журнал*. 2021. Вип. 25. DOI: 10.26565/2077-5105-2021-25-01.

Допоміжна література

1. Гапій В. Е. Пропаганда як інструмент впливу на підсвідомість людини в сучасній Україні [Електронний ресурс] / В. Е. Гапій // *Молодий вчений*. — 2018. — № 1. — С. 636–641. — Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1(2)_20)
2. Гребенюк А. Антиукраїнська пропаганда: характерні риси та поняття [Електронний ресурс] / А. Гребенюк // *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. — Київ, 2021. — Вип. 61. — С. 128–139. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2021_61_12

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 21

3. Денисюк Ж. З. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики [Електронний ресурс] / Ж. З. Денисюк // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління / Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2021. – Т. 32, № 2. – С. 46–51. – Режим доступу: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/2_2021.pdf#page=50

4. Дубровинський Г. Р. Особливості взаємодії масової комунікації та психологічного впливу [Електронний ресурс] / Г. Р. Дубровинський, А. Ю. Ділай // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т соціології, Ф-т психології. – Київ, 2014. – Вип. 2. – С. 68–74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2014_2_11

5. Каверіна А. С. Проблема пропаганди в українському медіапросторі / А. С. Каверіна // Грані. – 2015. – № 11. – С. 97–101. – Бібліогр.: с. 100–101. 56.

6. Кеворкян К. Е. Пропаганда як політична комунікація [Електронний ресурс] / К. Е. Кеворкян // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22, Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – Київ, 2012. – Вип. 8. – С. 73–77. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2012_8_14

7. Кеворкян К. Е. Пропаганда: генезис і визначення в контексті сучасних комунікацій [Електронний ресурс] / К. Е. Кеворкян // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – Харків, 2012. – № 1013, вип. 21. – С. 123–128. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPP_2012_1013_21_24

8. Некрасов А. О. Пропаганда як предмет дослідження [Електронний ресурс] / А. О. Некрасов // Молодіжна наука КНУКіМ – 2021. Культурно-мистецька освіта у викликах часу : матеріали звіт. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених. – Київ, 2021. – С. 116–119. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/Molodizhnanuka-2021.pdf#page=116>

9. Павлов Д. М. Засоби здійснення пропаганди у внутрішньополітичному вимірі [Електронний ресурс] / Д. М. Павлов // Гілея : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО "Укр. акад. наук". – Київ, 2018. – Вип. 131. – С. 405–411. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_131_108

10. Павлов Д. М. Теорія політичної пропаганди Г. Лассвелла [Електронний ресурс] / Д. М. Павлов // Панорама політологічних студій : наук. вісн. РДГУ / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Іст.-соціол. ф-т, Каф. політ. наук. – Рівне, 2015. – Вип. 13. – С. 40–46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pps_2015_13_8

11. Павлов Д. Теорія пропаганди Жака Еллюля [Електронний ресурс] / Д. Павлов // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – Одеса, 2015. – № 10. – С. 198–212. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2015_10_18

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 22

12. Полтораки В. А. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу / В. А. Полтораки, А. Г. Стадник // Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках. – 2020. – Т. 3, № 1. – С. 126–138. DOI: <https://doi.org/10.15421/342014> 63.

13. Скуленко М. І. Зародження пропаганди та становлення методів її впливу / М. І. Скуленко // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. – 2010. – № 1. – С. 37–41. – Бібліогр. : 4 назви. 64.

14. Скуленко М. І. Логічні засади пропаганди / М. І. Скуленко // Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. – 2008. – № 4. – С. 106–111. 65. Сніжко А. С. Політична пропаганда як засіб формування громадської думки : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 23.00.03 / Сніжко А. С. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. – Київ, 2012. – 18 с. 23.00.03/66 С 53 66.

15. Стадник А. Г. Використання пропаганди в процесі інформаційних війн: її сутність, механізми і технології впливу на громадську думку [Електронний ресурс] / А. Г. Стадник // Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альм. / Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, Центр соц.-політ. дослідж. – Дніпро, 2017. – Т. 20, № 5. – С. 10–15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_5_4

16. Федорчук В. Пропаганда як складник інформаційної війни [Електронний ресурс] / В. Федорчук // Наукові записки Інституту журналістики. – Київ, 2017. – Т. 3/4. – С. 13–20. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2017_3-4_5

17. Хоменко Т. Пропагандистські пріоритети сучасного українського медіапростору / Т. Хоменко // Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика : [зб. наук. пр.] / [редкол.: Б. Потятиник (голов. ред.) та ін.]. – Львів, 2015. – Вип. 40. – С. 305–312. – Бібліогр.: с. 311–312. 76я54 Л 89 69.

18. Шевців М. Б. Пропаганда як соціально-політичне явище: проблеми розуміння [Електронний ресурс] / М.Б. Шевців, К.А. Гончарук // Південноукраїнський правничий часопис : наук. журн. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. – Одеса, 2019. – № 1. – С. 119–122. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.1-29>

19. Яковлева Н. І. Пропаганда як складова політичної комунікації : автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Яковлева Н. І. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – 18 с.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Головна. StopFake. URL: <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
2. MediaSapiens. «Не панікуємо та перевіряємо інформацію». Перелік соцмереж державних структур та керівництва України. *ms.detector.media*. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/29019/2022-02-24-ne-panikuiemo-ta-pereviryaiemo-informatsiyu-perelik-sotsmerezkh-derzhavnykh-struktur-ta-kerivnytstva-ukrainy/>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/256.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23/ 23

3. VoxCheck | VoxUkraine. *VoxUkraine* | «Вокс Україна» – більше ніж найкраща аналітика про Україну. URL: <https://voxukraine.org/ru/voks-chek-2>

4. Трощинська Т. Фейк, маніпуляція і пропаганда: як розрізнити?. *Громадське* *радіо*. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/myslennia-bazova-funktsiia/feyk-manipuliatsiia-i-propahanda-iak-rozriznyty>

5. Пропаганда 2.0. *Librarius*. URL: <https://librarius.pro/book/propahanda-20>